DÉPOT LÉGAL

LE DIRECTEUR GERANT:

— NĂM THỨ 11 — SỐ 1138 — NGÀY THỨ NĂM 25 NOVEMBRE 1937

TIẾNG-DÂN

GIÁ BÁO: Mỗi số 0$04

TRONG NƯỚC: Một năm 6$00, Sáu tháng 3.10, Ba tháng 1.60

PHÁP VÀ THUỘC-ĐỊA PHÁP: Một năm 7$00, Sáu tháng 3$60

NGOẠI QUỐC: Một năm 11$00, Sáu tháng 6$00

Mua báo và đăng quảng-cáo xin trả tiền trước.

Chủ-nhiệm kiêm chủ-bút HUYNH-THUC-KHANG

Mỗi tuần xuất-bản ba kỳ: thứ BA, thứ NĂM và thứ BẢY

Số 123, đường Đông-Ba, HUẾ

Điện-thoại số 62 — Dây thép: TIENGDAN HUE

Quản-lý TRAN-DINH-PHIEN

DEPOT LEGAL INDOCHINE Nº A10168

Bớt kẻ trên giúp cho kẻ dưới gọi là ích.

(Kinh Dịch)

CHUNG QUANH MÙA HỘI-ĐỒNG NAM, BẮC, TRUNG-KỲ

VẤN-ĐỀ «THUẾ HOA-LỢI», «THUẾ THÂN»

Một câu nói rất đáng chú-ý của ông Patau, đại-diện chính-phủ tại Hội-đồng Dân-biểu Viện Trung-kỳ

Việc cải cách thuế này có quan hệ đến tôi tấn tánh mạng của nhân dân toàn xứ. Bản báo được bài dưới này, đăng y nguyên văn cung cho nhà đương cuộc suy xét. L. T. S.

Mùa Hội đồng đã mản, Hội đồng đã bế mạc, các quan nghị sau trên một tuần làm việc vì dân vì nước quá ư mệt nhọc, nay đã về nhà nghỉ ngơi để bồ sức; mà công việc của các ngài, hiện chánh phủ đương suy xét, các báo đương ghi chép bàn bạc, bao nhiêu dân chúng mà các ngài thay mặt đương ngóng cổ trông cái hiệu quả về kỳ hội đồng quan hệ ấy.

Năm nào như năm nấy, mỗi kỳ họp hội đồng Quản hạt hay Dân biểu, vấn đề ghi trong chương trình nghị sự vẫn phiền-phức, các ngài bàn cãi cũng có vẻ náo nhiệt, gồm các phương diện, mà có vấn đề «ngân sách» nói cho sát nghĩa hơn là vấn đề «thuế» là quan trọng; mà càng quan trọng hơn nữa là vấn đề «thuế hoa lợi», «thuế thân» đem bàn giữa hội đồng năm nay.

Vấn đề thuế hoa lợi, năm trên Hội đồng Quản hạt trong Nam đã đem ra bàn một lần mà toàn thể hội đồng bác khước; im đi một độ. Năm nay cả hội đồng quản hạt trong Nam và hội đồng dân biểu ngoài Bắc, chánh phủ đều đem vào chương trình nghị sự, lại có bản dự án rõ ràng; có khác một chút là trong Nam chỉ nói thuế hoa lợi trơn không nói đến thuế thân; ngoài Bắc thì nêu cái tên là chữa đổi ngạch thuế thân mà theo bản dự án của chánh phủ chia ra nhiều hạng bằng theo hoa lợi nhiều ít (từ 1$00 đến 200$00), cũng tức là thuế hoa lợi.

Đối với vấn đề trên, trong Nam hội đồng bàn cãi một lúc, rút cục bản dự án ấy đã thông quá, nghĩa là được đem thi hành: theo hoa lợi nhà nào đồng niên 1800$00 trở lên thì chịu thuế ấy, còn 1800$00 trở xuống thì được miễn. Theo như cách trên thì thuế ấy nên đặt tên cho đúng nghĩa là thuế «hạng giàu», vì hạng trung sản và vô sản (hoa lợi hằng năm dưới 1800$00 được miễn) phần đông nhân dân về hạng sau nầy tưởng không ai than phiền; song tiếc một điều là tăng một khoản thuế mới cho hạng giàu kia, mà không giảm bớt được phần đảm phụ cho hạng dân nghèo nầy được chút nào, mà hội đồng không bày tỏ đến đó, trừ ra có một chắc ông Nguyễn phan Long đứng ra phản đối, nhưng một tý muối bỏ vào trong ao nước không có ảnh hưởng gì.

Thế là thuế hoa lợi trong Nam kỳ đã thực hành, dân nghèo còn một chút để tự ủy là hạng 1800$00 hoa lợi hằng niên được miễn, mà cái gánh đảm phụ trước vẫn còn y nguyên. Hội đồng có làm ích cho ngân sách chánh phủ, chớ dân nghèo chưa được mang ơn các ngài.

Còn ngoài Bắc thì vấn đề thuế thân mà chia hạng nó rắc rối làm sao!

Theo bản dự án của chánh phủ thì ngạch thuế ấy, từ 1$00 đến 200$00 mà chia ra 6 hạng, bằng theo 3 nguyên tố: 1/ nhà cửa, ruộng nương, 2/ số tiền thuế môn bài, 3/ số tiền lương bổng. Còn bên hội đồng, tiếng là bác cái dự án của chánh phủ song lại chia ra 3 hạng là 1$00, 5$00 và 10$00, theo suất chia ra. Như làng có 100 suất đinh, thuế trước mỗi đinh 2$50, số thu được 250$00, nay chia:

1/	75 suất	1 đồng	=	75$00
2/	15 «	5 «	=	75.00
3/	10 «	10 «	=	100.00
				250.00

Theo cách chia hạng trên thì dự án của chánh phủ vẫn phiền phức, mà cách chia hạng của hội đồng cũng lôi thôi, vì không bằng vào cái gì làm chuẩn mà cứ nhắm mắt chia hạng thì ai là hạng đáng chịu 5$ 10$, ai là hạng đáng chịu 1$? Nếu đem thực hành thì cái dự án (1$ đến 200$) trên đã là cái thang nhiều nấc, nhấc

(Xem qua trang 2 cột 3)

Hơn 70 chủ trồng chè ở Bắc xin bỏ việc lập hội-đồng kiểm soát

Gần đây chánh phủ Bắc-kỳ thấy chè đen xuất cảng được nhiều, bèn định lập ra một Hội đồng kiểm soát nói là để giữ chè cho tốt...

Cái tin nầy làm cho các nhà trồng chè ở nhà quê lấy làm ngạc nhiên, vì xưa nay chè họ vẫn làm bằng tay mà bán đúng như thường, nếu lập hội đồng kia ra, buộc họ theo sao đúng «luật», tức họ phải bó tay bỏ nghề mà chịu đói.

VIỆT-BÁO số ra ngày 29 Nov, có đăng lá đơn của trên 70 nhà trồng chè ở làng Thái-ninh thuộc huyện Thanh-ba, tỉnh Thái-bình (nơi sản xuất nhiều chè nhất) bèn nài xin Chính phủ đừng đặt Hội đồng kia.

Chưa rõ Chính phủ có thấu cảnh ấy không?

CHUYỆN ĐỜI

Ước gì đàn bà ta sanh ở nước Đức và nước Ý

Vì cái nạn «nhân mãn» mà Sơn-ngạch phu-nhân người Mỹ xướng ra thuyết «tiết chế sanh dục» (đẻ ít), cũng vì cái cái nạn «nhân mãn» mà người Nhật mới thờ chủ nghĩa xâm lược, hiện kéo quân sang đánh chiếm đất nước Tàu, trên vài tháng đây, kể số chết có hàng nghìn hàng vạn, thỉnh thoảng lại đối thây chết chở về chuyện tàn ngược tàn ác.

Theo hiện trạng chiến tranh giết người theo lối khoa học tối tân ngày nay thì thuyết «tiết dục» là tối cực không thích hợp với lẽ tấn hóa. Vì đẻ ít thì lấy người đâu mà làm mồi cho những trận «mưa bom và bảo» súng cối mang» kia. Vậy theo Chuông-mai thì đề xướng cái thuyết «đẻ nhiều» như Hitler và Mussolini là phải, có đẻ nhiều thì nhiều dân có trận chiến tranh mới có người ra đương binh, đem xác thịt ra làm bia cho bom đạn.

Nói đẻ nhiều để cung vào cuộc chiến tranh, không phải là câu nói ngông đâu, Trung-bắc Tân-văn tháng trước có đăng câu chuyện:

Thomas Ettinger (người Áo) làm thợ lò giầy, hai vợ chồng sanh được 22 người con trai và 1 người con gái. 22 đứa con đó, trong cuộc Âu chiến có 13 người tiếp tục tử trận, trong số ấy có 7 người cùng chết trong một tuần lễ.

Bây giờ còn mấy người con của ông còn sót lại cũng bị bắt ra lính, và đến cuối năm 1916 thì tính cả là 19 người bỏ mạng nơi chiến trường!

Thấy vậy thương tình, quan binh bộ thượng-thơ bèn cho 3 người con còn sống sót trở về ở với cha mẹ. Năm 1917 bà mẹ vì thương tiếc bầy con nên phát bệnh rồi từ trần.

Còn người con út, rước cha già về nuôi, ông già ấy mới từ trần đầu tháng Octobre này.

23 người con mà đến 19 người chết trận, ghê cho cái họa chiến tranh!

Theo cái tin trên, người ta có lý để nhiều cốt để làm bia cho viên đạn chiến tranh chớ chả có ý gì. Nhưng chị em đàn bà chừng như không tán thành cái đã làm đó:

Pháp Việt Tạp chí số 221 ra ngày 16-10 có đăng cái tin:

«Đàn bà Ý đã không muốn đẻ nhiều để mua vui cho Mussolini các báo Phát-xít đã lấy làm buồn; bây giờ đàn bà Đức cũng không muốn có đông con để mua vui cho Hitler:

«Bác sĩ Valentiner mới xuất bản quyển sách về số sanh ở Đức, sau đã điều tra rất kỹ, kết luận một cách buồn rầu rằng bây giờ đàn bà Đức chỉ muốn có hai con trở lại; chỉ 10 phần 100 đàn bà Đức thích có 3 4 con như ý chánh phủ quốc gia xã-hội, còn thì không ai muốn nghe lời tuyên truyền «đẻ nhiều» kia

«Báo L'Œuvre đã tự hỏi:

Chẳng rõ Hitler có thể dùng võ lực để bắt đàn bà phải nghe theo lệnh mình không?»

Xem cái tin lão già ở nước Áo, đẻ 22 người con mà 19 người chết về chiến trận, thì rõ bản ý của 2 nhà độc tài Ý và Đức, có lý «đẻ nhiều» để làm gì, không phải bàn nữa. Nhưng ngặt chị em Đức và Ý lại không muốn làm vừa ý cho hai nhà độc tài kia, chỉ thích đẻ 2 con!

Tiếc một điều là phải như chị em Cô Việt ta mà sanh ở nước Đức với nước Ý thì sẽ được trọng lệ một cách đặc-biệt. Vì chị em Cô Việt ta đâu không có cơm hằng ngày cũng cứ đẻ, đẻ nhiều!

Bà con không thấy những chiếc ghe câu, ghe chài bằng bàn tay, có 2 vợ chồng mà đến 5 6 đứa bé lúc nhúc, còn ở các đường chung quanh thành Huế phố đây, đi trên xe chỉ tránh trẻ con đã phiền. chưa nói ở nhà quê biết bao nhiêu nhà đẻ nhiều mà không đủ sức nuôi!

[illegible]

Một trận bão biển, trôi mất 8 chiếc ghe, 22 mạng người, thiệt hại 800$

PHÚ YÊN. — Ở vùng Phú-thạnh, Phú-quí, Phú-phong, Long-thủy, Mỹ Quang, thuộc tổng An-phú, phủ Tuy an, hồi 7g30 ngày 13-11-37, trời thổi gió mây, có dèo sắp sửa bão, 9 chiếc ghe ở làng Mỹ-quang, làm lưới bén ở hòn Vũng-bầu, rủ nhau nhổ lưới đem về; đến 8h trời nổi bão to, thì 9 chiếc ghe ấy về đến lạch Gành-bà — Hòn-chùa; có 1 chiếc về trước, lướt qua khỏi lạch ấy, dạt vào bãi Hòn-chùa, 3 người đều lạnh cả, bất tỉnh nhân sự, nhờ người ở hòn ấy, xúm lại hơ bóp, may sống lại. Còn 8 chiếc đi sau, bị bão to sóng lớn, nên qua lạch ấy không được, chiếc thì bị chìm, chiếc thì bị trôi đi mất (chỗ lạch ấy cách làng Mỹ-quang sân 1km); hồi ấy, nào cha mẹ, vợ con, ra bãi biển đứng trông, thấy tình cảnh thảm thương, kêu trời không thấu, không biết làm sao cứu được, khóc than rầm lên như một đám ma to! tính ra bị chìm và trôi mất 22 người: Đại hào mục Trương Trại, Trương-Tờ, Nguyễn-Dõ, Nguyễn-Đả, Nguyễn Sanh, Nguyễn-Chốt, Nguyễn Giang, Nguyễn-Xen, Nguyễn-Cồn, Nguyễn-Chanh, Nguyễn-Phong, Võ-Tập, Lê-Chận, Nguyễn-Truyền, Lê-Huốt, Ng-Kéo, Nguyễn-Theo, Biện-Kiệm, Nguyễn-Đồi, Bùi-Đức, Trần-Tới (Mỹ quang) Lương-Ngữ (Xuân-dục, ngụ Mỹ-quang); 8 chiếc ghe và 66 xếp lưới đều bị mất, tính ra mỗi chiếc ghe và đồ phụ tùng (15$00×8) 120$00, 66 xếp lưới bén mỗi xếp (10$00× 66) 660$00.

Việc này có trình quan liêu, quan sức làng về kiếm, nhưng kiếm nay đã 4 ngày, mà không gặp được 1 cái ghe hay 1 cái thây nào cả!

Tấn thảm kịch nầy, bà con có lòng thương, xin chẩn cấp cho vợ con người bị nạn, chớ theo thói quen hay làm trùng làm tiêu, vô ích mà tốn tiền.

Ng. l.-V. lai cảo

Lại vấn đề Cửu long giang giữa Pháp Xiêm

Thượng hội đồng Pháp-Xiêm về sông Cửu long, tạm đình công việc từ năm 1931, đã lại họp hôm mới rồi ở Vientiane (Lào) để thảo các điều lệ chung về việc đánh cá, đi lại và tuần phòng ở sông ấy.

Thượng Hội đồng này gồm các vị đại biểu người Pháp và người Xiêm, có các Giám định viên trợ lực.

Nhân dịp Hội đồng này họp ở Vientiane, có nhiều cuộc vui lạ vào các ngày 17 và 18 Novembre.

Mong có lời tuyên bố cho dân biết

Gần đây, ở trong Nam có tin đồn «tôm cá có trứng», làm cho nhân dân kinh hãi, đến nhà đương cuộc có tờ thông tư nói rõ nguyên nhân, công chúng mới yên lặng.

Hiện nay ở miền Nam-Ngãi có tin đồn «cá có vi trùng», làm cho nhân dân làng chài miền biển Nam — Ngãi, làm được cá và mắm, khó bề tiêu thụ, nghề biển chịu phần thiệt thòi.

Vậy mong nhà đương cuộc xét xem thế nào mà công bố cho nhân dân được rõ, khỏi đều thiệt thòi trên.

DÂN NGHÈO

Kỳ Hội đồng Dân biểu Trung kỳ năm nay

(Tiếp theo)

Xét dạng bản ngân sách Trung kỳ năm 1938

Sáng ngày 7 Novembre, Viện xét dạng bản ngân sách Trung kỳ năm 1938.

Ông Lê-mậu-Biền (báo cáo viên) — Thưa các ngài, các ngài giao cho tiểu ban chúng tôi xét ngân sách Trung kỳ về các khoản chi thu để thảo tờ trình. Các khoản lặt vặt trong ngân sách thì chúng tôi xin toàn viện thảo luận, chúng tôi chỉ lược nói những điều cốt yếu.

«Ngân sách của một xứ tăng hay giảm tức là biểu hiệu trong xứ thịnh hay suy, vì tài nguyên trong xứ có dồi dào thì số thu nhập trong ngân sách mới tăng tiến, nếu tài nguyên khô kiệt thì số thu nhập cũng giảm lần đi.

«Muốn cho ngân sách tăng lên để tiến hành công việc trong xứ, điều cốt yếu nhất là phải làm cho nền kinh tế ngày thêm phát đạt, việc canh nông, việc thương mãi, việc kỹ nghệ, ngày một rộng thêm, thì số thu nhập mới nhờ đó mà thêm được. Nếu dân đã nghèo nàn, mà phải gia thêm phần đảm thụ, như là thuế đinh, thuế điền thổ, để cầu cho ngân sách được thăng bằng, thì dân càng cái cư, mà ngân sách cũng vì đó mà thụt lùi.

«Xứ Trung kỳ là một xứ nghèo; công nghệ, thương mãi đều chưa phát đạt; dân trong xứ chỉ trông cậy về nghề nông, mà tình hình nông dân lại rất là ngày ngập, phần thì hạn, lụt, không mấy năm không, phần thì miền trung thôn đã hiện ra cái hiểm tượng nhân mãn, thế mà về phần thu nhập thuế đinh, thuế điền thổ và thuế môn bài mỗi năm mỗi tăng.

«Về ngạch thuế thân người Nam là 2.372.000$ so với năm 1937 tăng lên 300 000$. Về ngạch thuế điền thổ người Nam là 2.450 000$ so với năm 1937 tăng lên gần 200 000$. Về ngạch thuế môn bài người Nam là 38 000$ so với năm 1937 tăng lên 2.000$. Những con số dự trù tăng đó làm cho khi thừa hành bắt buộc dân bản cũng phải đem lên chánh trùng, điền thổ xấu phải tương hạng tốt và người có môn bài khó phần đảm thụ.

«Về khoản chi thì lương quan lại chiếm một phần rất lớn trong ngân sách mà viện chúng ta không được dự bàn; lại mới có nghị định quan Toàn quyền tăng lương cho quan lại mà ngân sách Trung kỳ phải đảm tụ thêm lên. Cho về việc học-chánh, việc y tế, muốn mở rộng ra thì ngân sách lại thiếu tiền nhu dụng, thành ra những điều nguyện vọng chung của dân, không phương chi gì phát triển được.

«Nếu chúng ta được quyền thảo luận toàn ngân sách, thì chúng ta mới có thể giải quyết được.

«Thưa các ngài, nếu ý kiến của tiểu ban chúng tôi được số đông trong viện đồng ý, thì xin các ngài tán thành để làm tờ trình chung của viện.

Ông Nguyễn đức-Bình — Tôi mới vào viện chưa được rõ các công việc của viện. Nghe nói ngân sách, không hiểu là cái gì, bởi anh em đồng viện rồi đề nghị gấy ra, thấy đâu thiếu, đuôi thiếu. Như

(Xem qua trang 2 cột 6)

TRUNG NHẬT CHIẾN-TRANH

TÔ-NGA ĐỊNH LẬP 8 LỮ ĐOÀN LÍNH MỘ PHÁI NGAY SANG MẶT TRẬN MIỀN HOA BẮC GIÚP TÀU

Helsingfors, 17-11 — Có tin từ Mouscou rằng: hôm 23-10, ở Ulan Bator là thủ đô Ngoại Mông cổ, vừa mới họp một kỳ Đại hội đồng quân sự, do Thống chế Tô Nga Blucher (Tổng tư lệnh xích quân ở Viễn đông) làm chủ tịch, và có 2 đại biểu của Đệ tam Quốc tế tham dự. Đại hội đồng cốt bàn định phương pháp giúp ngay các quân đội Tàu tại miền Hoa bắc một cách trực tiếp hơn và có tính cách quân sự hơn từ trước đến giờ.

Theo tin hãng thông tấn «Transcontinental Press», thì Đại hội đồng quân sự ấy đã quyết định lập 8 lữ đoàn lính mộ phái sang mặt trận miền Hoa bắc giúp Tàu.

Thấy các đoàn thể thanh niên Ngoại Mông cổ tỏ lòng sốt sắng muốn giúp nước Tàu, vậy các nhà đương cuộc Tô Nga lại định lập 3 sư lữ đoàn quân Ngoại Mông và cử các quan võ Tô Nga chỉ huy.

Bruxelles, 17-11 — Những người thường giao tiếp với đoàn đại biểu Tô Nga dự hội Thái bình dương tại Bruxelles tuyên bố rằng: Chánh phủ Tô Nga không có ý dấu diếm ý định giúp Tàu. Không chính thức can thiệp, nhưng chánh phủ ấy định cung cấp những chiến cụ cho nước Tàu mà nói rằng nước Tàu bỏ tiền ra mua.

Ngoại Mông cũng muốn giúp nước Tàu: đã lập mấy sư đoàn để đem sang ứng viện cho quân Tàu ở mặt trận miền Hoa bắc.

HUÊ-KỲ CÓ CAN THIỆP KHÔNG?

Varsovie, 17-11 — Đại tá Nhật Takahatchi là tham tá binh vụ tại Bộ Tham mưu, hiện nay ở Varsovie, kinh đô nước Balan tuyên bố rằng: Có lẽ Huê kỳ sẽ không can thiệp vào cuộc chiến tranh Trung—Nhật; và nếu nước Nga can thiệp thì sẽ có cuộc chiến tranh Nga—Nhật.

TỪ NAY TƯỞNG-GIỚI-THẠCH CHỈ CHUYÊN CHỦ TRƯƠNG VỀ VIỆC QUÂN

Nam-kinh, 17-11 — Từ nay trở đi, Tưởng-giới-Thạch chỉ chuyên đảm nhiệm lục, hải, không quân Đại Nguyên soái; còn những chức vụ

(Xem tiếp qua trang 2 cột 1)

Tưởng-giới-Thạch giúp nạn dân Bắc-kỳ 42.000$

DÂN ngoài Bắc bị nạn vỡ đê, hằng ngày các báo đều nêu ra những cảnh tình khốn khổ, ai nấy thấy biết; kẻ ít người nhiều, đều gởi giúp. Ai có ngờ thảm trạng ấy lại dội thấu tai Hành-chánh Viện-trưởng nước láng giềng phía Bắc là Tưởng-giới-Thạch! Tưởng đã bỏ riêng của nhà ra 60.000 bạc Tàu, tức 42.000 bạc Đông-dương, gởi qua Bắc-kỳ để giúp! Số tiền này ông Tổng-lãnh-sự Tàu Hứa-niệm-Tăng ở Hanoi đã nhận được và đã báo cho quan Toàn-quyền biết để chính-phủ Đông-dương nhận số bạc ấy.

Hẳn không ai không biết hiện tình ở Tàu, giặc giã lung tung, quân Nhật càng ngày càng tấn tới mãi, Tưởng-giới-Thạch lo việc nước nhà đã rối óc, thế mà còn nghĩ đến cảnh khổ kẻ lân bang, huống là đồng-bào ta!

https://tieulun.hopto.org

Bài diễn-văn của quan Thượng thư bộ Lại đọc buổi bế mạc kỳ hội đồng thường niên viện Dân-biểu Trung-kỳ năm 1937

Thưa ông Nghị-trưởng,

Thưa các ông Nhân-dân đại biểu,

Bản làm lễ bế mạc năm nay, trước tiên tôi tỏ lời chứng nhận cách làm việc sốt sắng của các ông về kỳ hội năm nay, như thế là các ông hiểu rõ trách vụ vinh dự của những người đại biểu mà các cử tri đã ủy thác cho mình. Luôn hai hôm nay, các ông lại họp thêm những buổi hội đồng ban đêm, để bàn xét cho xong các vấn đề mà Chánh phủ đem ra hỏi ý kiến qui viện, vậy là đủ chứng tỏ sự tận tâm của các ông đối với việc công, và các ông có ý muốn đem sự lịch duyệt mà nghiên cứu các công việc cho được kỹ càng.

Tôi lấy làm vui vẻ được thấy có mấy ông Dân biểu mới đắc cử vào viện lần đầu, đã gặp những vấn đề mới mang và phiền phức khó giải quyết, mà chánh phủ đem ra hỏi ý kiến, cũng gắng sức làm cho quen theo phương pháp làm việc của một hội đồng như qui viện.

« Chỉ trích thì dễ, nhưng có làm mới biết là khó », câu cách ngôn ấy nay lại thấy chứng nghiệm một lần nữa trong các cuộc tranh biện của qui viện mới rồi. Tôi cũng hiểu rõ cái chánh ý của các ông, là muốn bênh vực lợi quyền của nhân dân mà các ông thay mặt, nhưng chính về trách nhiệm của các ông đối với xã hội, thời các ông lại không nên một mực chỉ trích vô bổ. Nếu những sự chỉ trích của các ông mà căn cứ vào thực tế có thể thi hành được, và có ý muốn giúp Chánh phủ trong các việc kiến thiết, thời công việc của các ông làm lại có ích hơn nhiều. Trong các điều thỉnh cầu của các ông, phần nhiều là chỉ xin giảm nhẹ sự đảm thụ thuế khóa cho nhân dân, chớ không nghĩ đến các ảnh hưởng có quan hệ đến ngân sách, vì ảnh hưởng ấy có thể làm trở ngại cho sự tiến hành các công sở ích chung cho cả nước.

Các ông thỉnh cầu thêm quyền tham dự vào các việc công, và mở rộng thêm quyền hạn cho qui-viện. Những trong thời kỳ đợi Chánh-phủ xét cho kỹ khoản thỉnh cầu ấy, tôi thiết nghĩ rằng có một cách là các ông nên làm việc cho đúng như bản qui trình hiện hành của qui viện bây giờ, mới xứng đáng với điều thỉnh cầu ấy. Bản qui-trình qui-viện, từ ngày Hoàng đế hồi loan thân chánh đã chuẩn định một cách rộng rãi, so với viện Dân biểu Bắc-kỳ, thời quyền hạn qui viện cũng rộng như vậy. Duy trong bản qui trình ấy không dự định đến sự thỉnh cầu về các vấn đề chánh trị, nên chi Chánh phủ không thể chuẩn nhận ba khoản thỉnh cầu của qui viện thật có tánh cách chánh trị rõ ràng. Như vậy là chánh phủ cũng đã có ý thể tất mà không tranh luận với qui viện về ba điều thỉnh cầu ấy. Huống nữa, sau kỳ hội đồng thường niên hôm nay bế mạc rồi, ngày mai đây các ông sẽ được thỉnh cầu tất cả các vấn đề đã đệ trình về ủy ban điều tra các thuộc địa, ấy là rõ lòng thể tất của Chánh phủ.

Địa vị của các ông là cốt tỏ bày cho chánh phủ biết những nguyện vọng của nhân dân, chớ không phải đem ra mà bênh vực cho ít người chánh trị phạm, bởi vì các người ấy vì sự hành động của họ trước và tư tưởng hãy còn bây giờ, đã tỏ ra những ý hiếu loạn. Các ông cũng đều biết rằng khi nào Chánh phủ cũng tỏ ra lòng khoan hồng với các người có tội mà đã tỏ ý hối quá. Xem như mấy lần nay đều cho ân-xá và phóng thích cho tội nhân nhiều, thời đủ chứng rằng Nhà nước vẫn có lòng khoan hồng đối với những người đã làm lỗi và nay đã biết hối cải. Nhưng các ông cũng biết rằng trong một dân tộc muốn tấn hóa, thời cốt yếu là phải làm cho nhân dân được trật tự, ninh thiếp, để được an cư lạc nghiệp.

Còn 150 điều thỉnh cầu về các phạm vi xã hội, kinh tế và tài chánh, chánh phủ đã thâu nhận và sẽ lấy đại lượng mà xét kỹ càng và sẽ phúc lại cho ban Thường trực để chuyển tường cho các ông.

Những lời giảng giải phân minh của các quan Đại diện chánh phủ, các quan Chánh các sở Bảo hộ và các quan Ty-trưởng ở tòa Khâm trả lời những câu chất vấn của các ông trong kỳ hội nghị vừa rồi, đủ chứng cho rằng Chánh phủ vẫn sẵn lòng tỏ bày rõ ràng cùng các ông hết thảy những phương diện của mỗi vấn đề mà các ông chất vấn. Trong khi nghiên cứu những điều thỉnh cầu của các ông, Chánh phủ rất lưu tâm đến ý kiến của các ông, đã mong tùy theo phương thế mà làm cho thỏa mãn ý-nguyện của các ông đã tỏ cùng Chánh phủ.

Trước khi đọc hết bài diễn văn này, tôi có lời mừng các ông trong ban Trị sự mới và tôi chắc rằng các ông cũng vẫn hợp tác với Chánh phủ một cách thành tín và có hiệu quả như ban trị sự trước.

Thưa các ông,

Tôi xin tuyên bố bế mạc kỳ hội đồng thường niên viện Nhân-dân-đại-biểu Trung-kỳ năm 1937.

Vấn đề thổ thân và thuế hoa lợi

(Tiếp theo trang 1)

lên ba xuống, xây xịch dễ dàng, làm lợi khi cho bọn thừa hành tiện đường phù lạm, mà cái đề nghị (3 hạng) của hội đồng cũng là cái thước không tấc, chẳng căn cứ vào đâu làm bằng, nguy cho dân chúng không ít!

Đã làm theo cách ấy, cứ như 3 nguyên tố của dự án chánh phủ (ruộng đất nhà cửa, ba-tăng môn bài và lương bổng), trong có hạng lương bổng dã có sổ sách bản hỏi, không ai gian lận được (như vị quan nầy mỗi năm 3000$, vị kia 600$ v. v.), cứ bằng đó mà định số thu; còn 2 nguyên tố kia (nhà, ruộng và ba-tăng). Nhà nước chỉ ngắm vào chỗ hủng của ngân sách, nhứt định phải lấp cho đầy, mà không nghĩ đến sức đảm phụ của dân, cũng cứ theo ngạch hiện hành mà chồng thêm một khoản thuế mới, là tiện việc mà khỏi phiền, việc gì phải bàn cãi cho thêm phần rắc rối? vì nói hoa lợi thì ruộng có mùa được mùa mất, buôn có năm lời năm lỗ, duy bằng theo ruộng đất, nhà cửa, vốn buôn bán và lương bổng, làm cái thước đo mới có định chuẩn kia.

V. T. X.

(Còn nữa)

(Xin xem toàn bài số phân đoán)

CÁC SÁCH DẠY

Tập võ Tàu, võ Nhật, võ Ta, và võ Tây

Ai học lấy cũng giỏi ngay vì có đủ hình vẽ rõ và những bài đặc sắc do thầy Sơn-Nhân luyện thuật và biên soạn. Sách dạy võ Tàu 5 cuốn (1 à 5) Giá 1p76

Sách dạy võ Nhật các miếng đòn hiểm 0.50

Sách dạy võ Ta (Annam) đủ bài võ, vật 0$50 Sách dạy võ Tây (Boxe Anglais) 0.60

Võ thuật tiểu thuyết tùng thư bộ nhất

Có hình vẽ và dạy đủ các môn binh khí, quyền thuật của Vua Càn-long và chuyện *Càn-Long Du-giang-nam*. Xem rất hay Bìa thường 1$20 (Bìa dày gáy vải 2$00)

Võ thuật tiểu thuyết tùng thư bộ nhì

Có đủ hình vẽ để giầy môn Kiếm thuật bí truyền và là truyện *Thập bát Thiếu lâm đại kiếm hiệp* xem rất hay học kiếm rất đúng 0$50

Mua sỉ, mua lẻ, thơ và mandat để cho nhà xuất bản như vầy: NHẬT NAM THƯ QUÁN HANOI

Kỳ Hội đồng Dân-biểu Trung-kỳ năm nay

(Tiếp theo trang nhất)

thì mà bảo xét, không biết xét thế nào được. Chúng tôi tin rằng những công việc của chính phủ đều chính đáng cả, nhưng lẽ sao chính phủ lại không cho chúng tôi biết. Năm nay thâu có trội trên 800.000$ là nhờ thuế muối v. v... 800.000$ có phải là giấy lộn đâu! Thế sao lại không giảm thuế cho dân? Chính phủ nói vì tình thế bất thường, nhưng tự mắt tôi tôi không có tình thế bất thường gì cả.

Quan Chánh phòng nhì — Những lời nói đó có hơi quá đáng, ra ngoài quyền hạn của viện, nhưng tôi cũng trả lời cho ngài rõ. Ngài nói không có tình thế đặc biệt, nhưng đồng bạc bị phá giá là gì đó? Tôi chỉ kể một việc cho biết thế thôi.

Ông Nguyễn đức Bình — Tôi không chất vấn chính phủ. Tôi chỉ nói cho toàn viện biết rằng viện chỉ mang tiếng xét ngân sách đó thôi.

Quan Thượng Lại — Cách nói như thế không đúng. Các ông có thì giờ nhóm riêng, có điều gì nói riêng với nhau thì nói trong những lúc ấy.

Ông Võ đình Thụy — Chính phủ từ việc có nhiều việc cần mà tăng thuế cả lập thuế mới. Xin chính phủ biết cho rằng trong một nước dân lao động là phần đông, lao động xứ Trung kỳ nầy tình cảnh khốn khổ thế nào, chính phủ chắc cũng đã dư rõ rồi, chúng tôi tưởng không phải nói nhiều. Chính phủ nói vì đồng bạc bị phá giá, vì vật giá tăng mà tăng thuế là công công bình, đồng bạc bị phá giá cũng có ảnh hưởng đến dân lao động như chính phủ, vật giá tăng, dân lao động cũng chịu thiệt như chính phủ. Vậy xin chính phủ bớt các khoản chi tiêu không cần thiết mà giảm thuế cho dân lao động nhờ. Như việc làm đường đi chơi mát, làm nhà nghỉ mát, cùng những việc đưa đón tiếp rước, có thì cũng hay, mà không có cũng chẳng chết ai nữa!

« Còn một vấn đề hệ trọng trong dân gian ngày nay là vấn đề nhân mãn. Xin trước khi nghĩ đến việc di dân, nên sửa soạn các việc cần thiết, như thủy lợi chẳng hạn. Những việc bộ Xã đã in kinh tế nói trong giấy, trong dân gian chưa nhờ được chút gì cả.

Quan Chánh phòng nhì — Ngài trách chính phủ xài phí, nhưng chính phủ có xài phí gì đâu. Các nhà nghỉ mát không phải là vô ích, và phí tổn ít lắm, chỉ 41 ngàn đồng thôi (?). Các việc cần thiết trong thôn quê, chính phủ vẫn để tâm đến luôn, nhưng còn phải lo nhiều việc công ích khác nữa, như hỏa xa, y tế, giáo dục v. v...

Ông Phạm văn Quảng — Tình thế bất thường là gì! Chính phủ trả lời là đồng phật lăng sụt giá. Chúng tôi xin thú thiệt rằng chúng tôi hết sức ngơ ngác, cái lợ. đồng phật lăng tăng giá chúng tôi không được hưởng, mà cái hại đồng phật lăng sụt giá chúng tôi lại phải chịu... Ở Thanh hóa, nhà nước đã cho dân nghèo một món tiền, thế là công nhận dân nghèo, thế mà nay lại gia thuế đinh lên, thiệt là mâu thuẫn quá chừng. Thuế đinh trước 20 triệu 72 ngàn, nay tăng lên 30 triệu 72 ngàn.

Quan Chánh phòng nhì — Thiệt ra không tăng gì cả, chỉ bớt bên nầy đem qua bên kia.

Ông Phạm văn Quảng — Nước Pháp đã giúp chúng tôi thì cũng xin giúp luôn cả mặt tài chính nữa.

Ông Lê viết Lời — Năm nay số thu tăng, vì ngân sách Đông Pháp có giúp cho một triệu. Chúng tôi xin ngân sách Trung kỳ phụ cấp lại ngân sách hàng tỉnh để mở mang việc học. Nếu chính phủ không nghe lời chúng tôi thì một triệu ấy, dân không được hưởng. Ngày tại Đại Hội đồng Kinh tế Tài chính, quan Toàn quyền có nói rằng ngân sách trội là nhờ nông dân, thế thì không lẽ không cho nông dân được nhờ.

Quan Chánh phòng nhì. — Chính phủ có nhiều cơ quan: quan lại, chính trị, y tế, công tác v. v.. số bạc phụ cấp ấy phân phát vào cơ quan nào dân cũng được nhờ gián tiếp cả.

Ông Lê viết Lời. — Chúng tôi công nhận Chính phủ làm nhiều việc, nhưng chúng tôi xin Chính phủ mở mang việc học trước hết... Nghe quan Khâm sứ chú trọng về kinh tế, chúng tôi muốn biết chính sách kinh tế đã có những kết quả gì trong năm 1937.

Quan Đại diện Bảo hộ — Quan Khâm sứ trong khi tiếp các ngài đã nói rằng ngài sẽ bày tỏ chính sách về kinh tế của ngài, cùng kết quả của chính sách ấy trong bài diễn văn khai mạc kỳ Hội đồng kinh tế của người Pháp ở Trung kỳ sẽ họp vào ngày 12. Bài diễn văn ấy sẽ công bố, các ngài muốn biết thì hãy tìm xem. Chớ bây giờ không thể nói hết được. Tôi xin thưa cho các ngài biết rằng hai bữa nay tôi nhận thấy các ngài công kích các khoản chi tiêu của Chính phủ đã định một cách bi quan; tôi muốn các ngài đề nghị những ý kiến kiến thiết, có như thế mới là giúp ích cho Chính phủ và nhân dân.

Ông Lê viết Lời. — Chúng tôi muốn nâng cao trình độ sinh hoạt của nhân dân.

Quan Đại diện Bảo-hộ. — Bằng cách gì?

(Tiếp qua trang 4 cột 3)

XIÊNG KHOUANG

Bản báo tiếp được cái mandat Série A 022.849 N° 151 ở Xieng-Khouang ngày 5-11-37 mà không có thơ và tên người gởi, vậy ai gởi mandat ấy trả tiền gì, xin cho biết.

Tiếng-Dân

Tin buồn

Cụ PHẠM-LIỆU BINH-BỘ THƯỢNG-THƠ trí sự, *Thái-tử thiếu-bảo*, mới tạ thế hồi 3 giờ chiều ngày 21-11 1937, tại nguyên quán làng Trừng giang, phủ Điện bàn Quảng nam, hưởng thọ 65 tuổi

Lễ an táng sẽ cử hành vào hồi 2 giờ chiều 23-11-37.

Bản báo kính lời tỏ lòng thương tiếc và chia buồn cùng tang quyến.

TIẾNG-DÂN

Buôn bán

Chỉ nên buôn các thứ hàng đã có tiếng nhiều và chắc chắn bán chạy.

NHƯ:

DẦU KHUYNH-DIỆP

KẸO KHUYNH-DIỆP

DẦU BA-CÔ

KÍ-NINH NHÀ-NƯỚC

KEM VÀ PHẤN TOKALON

THUỐC ĐÁNH RĂNG ROSÉMAIL

CÁC THỨ THUỐC HIỆU NHÀNH-MAI V.V...

Mua buôn, làm đại-lý, hỏi tại:

HIỆU VIỄN-ĐỆ

Ở Bến-Ngự HUẾ

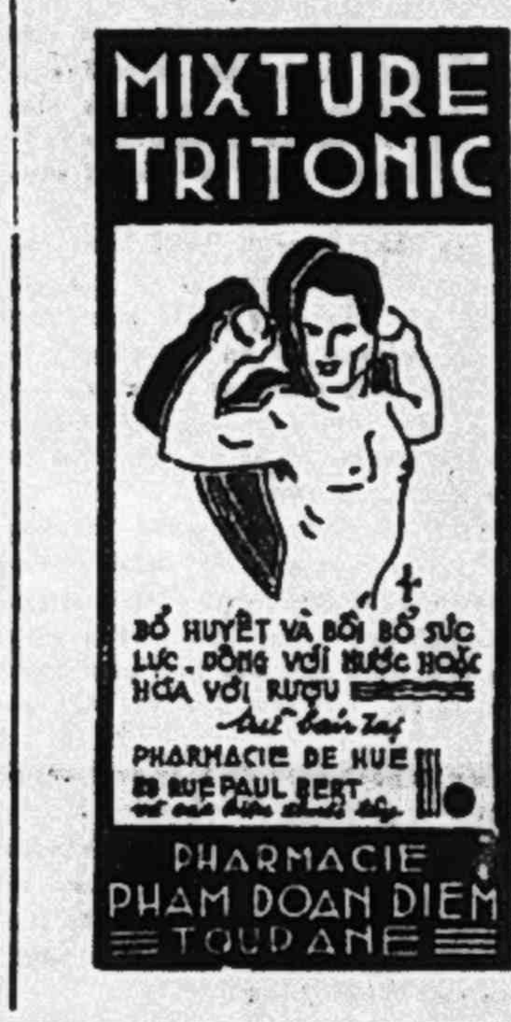

MUA BÁO ĐƯỢC BIẾU SÁCH !!

Mua một năm báo

POUR LA JEUNESSE SCOLAIRE

(học-báo ra ngày chủ nhựt, riêng cho nam-nữ học-sinh các trường Pháp-Việt trong xứ Đông-Dương)

của nhà in MAI-LINH HANOI xuất-bản

giá 1$80; được BIẾU NGAY 1$80 SÁCH của nhà Mai-Linh xuất bản ở xa xin trả thêm 0$30 cước gửi sách biếu.

Chỉ những bạn mua năm mới được hưởng sách biếu.

Nếu nửa chừng báo không ra nữa, nhà Mai-linh xin cam đoan trả lại tiền

HẠN BIẾU SÁCH ĐẾN 1er NOVEMBRE 1937

Thơ và mandat gửi về MAI-LINH — HANOI

CHÍNH-PHỦ ĐÔNG-PHÁP

CUỘC XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

KỲ THỨ NHÌ NĂM 1937

900.000 đồng bạc

Chia làm NĂM BỘ mỗi bộ 180 000 vé mỗi vé 1 đồng bạc, (NAM KỲ, CAO-MÊN, BẮC KỲ TRUNG KỲ và AI-LAO). Nơi xổ định ở HANOI, và thôi bán vé trước ngày xổ 2 ngày. Các ngày xổ số sau nầy:

5 Août 9 Septembre, 14 Octobre, 2-12 1937 và 5-[illegible]-1938

Mỗi lần có 4029 số trúng như sau nầy:

1 số trúng		4.000$	4.000$
8	»	1.000.	8.000.
60	»	100.	6.000.
360	»	50.	18.000.
3.600	»	10.	36.000.
4.029			72.000$

Có năm số lớn chung cho cả 5 bộ

Xổ tại HANOI ngày 6 tháng giêng năm 1938

1 số trúng 100.000$ 1 số trúng 40.000$

1 » » 20.000. 2 » » 10.000.

Những vé hoặc trúng hay không trúng về năm kỳ xổ của năm bộ đều được dự vào cuộc xổ chung lấy 5 lô lớn.

CHÚ-Ý: BỘ NAM-KỲ từ số [illegible] đến số [illegible] và từ số [illegible] đến số [illegible] — BỘ CAO-MÊN từ số [illegible] đến số [illegible] và từ số [illegible] đến số [illegible] — BỘ BẮC-KỲ từ số [illegible] đến số [illegible] và từ số [illegible] đến số [illegible] — BỘ TRUNG-KỲ từ số [illegible] đến số [illegible] và từ số [illegible] đến số [illegible] — BỘ AI-LAO từ số [illegible] đến số [illegible] và từ số [illegible] đến số [illegible]

LÃO = TỬ ĐỜI NAY

Người ta sống ở đời cũng tỷ như loài thảo-mộc.

Thảo-mộc thiếu nước thảo-mộc khô, người năng đau ốm còn trông gì sống lâu.

Muốn trong mình mạnh mẽ, sống lâu thêm tuổi; hãy dùng ngay thuốc rượu bổ:

TRƯỜNG SANH DƯỢC TỬU: SỐ 54 Thuốc rượu bổ

Thuốc rượu bổ nầy tánh chất hòa bình, đại bổ khí huyết, kiện tỳ dưỡng vị.

Chủ trị: Sĩ nông công thương, bao tồn tinh thần, khí huyết lưỡng suy, bản thân mệt nhọc, tay chân nhức mỏi. Người tuổi cao tác lớn, âm dương khuy tổn, ít ăn ít ngủ. Đàn bà kinh nguyệt không đều, đau bụng nhức đầu. Người trung niên, thiếu niên lao tâm lao lực, tửu sắc quá độ, hao kém tinh thần, hình vóc tiều tụy, trường phục thuốc rượu này các bịnh đều hết. Tinh thần sáng suốt.

Người không bịnh dùng thuốc rượu này trở nên mạnh mẽ. Tinh thần tráng kiện.

PHONG THẤP DƯỢC TỬU: SỐ 53 Thuốc rượu nhức mỏi tê bại xụi

Thuốc rượu này chủ trị các chứng phong thấp, thử thấp Nhức mỏi tê bại xụi, tê bại nửa mình, hoặc bên tả bên hữu bán thân bất toại), tay chân bại, hình khô nhục thoát đầu gối lớn ống chân nhỏ tục gọi « Hạc tất phong » hay « đau đầu vai », nhức mỏi trong gân cốt bạch hổ lịch huyết phong, tê bại cùng mình, tiện lậu hậu bại, sảng hậu bại huyết dùng thuốc này đuổi phong trừ thấp bồi bổ sức lực. Tóm tắt lại thuốc rượu này trị 36 chứng phong rất hiệu nghiệm. Giá quart litre 1$50 Chai lớn 1$00. Chai nhỏ 0$5. Khắp các tiểu đại lý đều có bán:

NHA THUOC VÕ-VĂN-VÂN THUDAUMOT

Chi cuộc: 87 Rue Paul Bert HUẾ — TOURANE — QUINHƠN — SAIGON — HANOI — HAIPHONG

việc trong nước

HUẾ

Có chuyện cướp dựt sòng bạc nầy thật chăng?

Mấy ngày gần đây, trong thành người ta rất ồn ào về tin cướp sòng bạc ở ngã tư Âm-hồn (trong cửa Đông-ba)

Họ nói: chiều 19 Novembre có một bọn ngồi xe hơi tới sòng bạc ấy, ròng các cô, các bà và các quan lớn sang trọng, chúng giả bộ vào chơi, rồi ra tay cướp được mấy trăm bạc ra xe dông thẳng.

Nghe dư luận bàn tán ồn ào, không biết thật không?

Nghe

Đã tìm ra người được sổ bạc ấy

Ngày 13-11, một ông Tây ở Huế, có mất một cái phong bì trong có đựng sổ bạc khá lớn và có rao trên báo; ai được thì đem lại ... cho biết manh mối... sẽ có thưởng (có rao trong T. D. số trước đây), thì nay đã tìm ra người được bạc là Ngô-Lâm-Vang, cựu chiến binh ở phường Phú-mỹ.

Nguyên do Vang được sổ bạc ấy, đem xài chả cứu, nên lộ mối ra. Cò bót đến phường ấy, bắt chước định chỉ nhà, tên Vang, tên Vang bị bắt giam và có khai sao đó, nên lý trưởng phường ấy cùng 3 người con và tên Bút, tên Bá, tên Đô đều bị giam.

Số bạc mất mà nay được lại, mong nhà chức trách minh xét; nếu nghe theo lời tên Vang khai, e có kẻ bị oan chăng.

Người dân trong phường

VINH

Một cách khuyến khích

Ngày 15 Novembre, quan Công sứ cùng quan Tổng-đốc đi kinh lý huyện Thanh-chương, ghé làng Tú-viên thuộc tổng Xuân-lâm, xem hai cái giếng dân làng ấy mới xây đã xong. Quan Sứ ngỏ lời khen và có thưởng cho làng ấy.

Kế ăn làng Nguyệt-bổng xem công viên huyện Thanh-chương, có ghé vào đền gần đấy hỏi khuyến dân việc trồng trọt lại ghé vào nhà ông Lê-Năm (điền chủ ở gần đấy) xem mấy bộ xa và cái khung cuốn dệt vải, ông Lê-Năm là người đã xem làm ra bộ dệt ấy, cũng có được thưởng số tiền.

Thấy quan Công sứ chuộng về công nghệ, một bọn làm đồ cầu trường ở làng Xuân-trường (kẻ làng Nguyệt-bổng) do một cựu chánh trị phạm chủ trương, cũng mang đến trình ngài mấy bức sản bằng vỏ trứng gà, ngài xem qua và cũng có thưởng.

Xem việc kinh lý trên, thấy quan Công-sứ rất chú ý về vấn đề vệ sinh và công nghệ ở hương thôn. Có một điều khuyết điểm là ở huyện Thanh-chương chưa có nhà thương mà cũng không một chỗ nào chứa thuốc để phát cho dân đau bệnh. Mong ngài sẽ lưu ý cho.

Dân nguyện

NGHỆ - AN

Sẽ có một cuộc tập trận lớn

TIẾNG DÂN đã đăng tin sẽ có cuộc tập trận. Nay Tỉnh Tòa đã thông yết cho nhân dân biết một cuộc tập trận lớn có hàng vạn binh lính sẽ biểu diễn từ Vinh ra Phủ-diễn (hơn 30 cây số).

Cuộc tập trận ấy sẽ bắt đầu vào ngày 10 đến 18 Décembre sắp tới đây. Trong tờ thông yết có khuyên những nhà có hàng cần dùng cho binh lính đến ngày ấy đem bán được giá đắt tiền.

Chợ Vinh và chợ Sơ (Phủ-diễn) từ ngày 11 đến 18 Décembre ngày nào cũng được phép họp phiên đại và thuế hàng hóa sẽ được giảm phần nữa.

P. V.

Sao làng làm sổ lại?

Dân làng Quỳnh-đôi (Quỳnh-lưu) có đơn kêu Huyện, Tỉnh, Tòa về việc hành phố hội và lý dịch những lạm lạ... vụ cho dân hiểu tình... đã 2 tháng nay.

Tám giờ tối ngày 11 tháng 10, sau khi sổ sách biên chép lộn xộn tính mãi không ra, thầy Lại-mục ra về bẩm với quan thế nào, mà ngay sáng hôm sau (12 tháng 10) quan Huyện đòi cả dân bộ ra công đường. Trưởng quan minh xét cho dân được nhờ, nhưng không xét đến việc trên. Tối ngày, dân trở về, còn lý dịch ở lại làm lại 2 quyển sổ chi tiêu khác.

Sáng ngày 13 10, dân lại ra hầu quan, quan truyền đem 2 quyển sổ mới cho dân xem, thì thấy có dấu son đóng đó, dân không hiểu làm sao, bèn xin quan truyền lý trưởng đem sổ cả ra đối chiếu nhưng lý trưởng không chịu. Bất đắc dĩ, dân làng lên trình quan đồn Cầu-giát làm chứng cho việc lý trưởng thay sổ sách ấy, và đã tạo đơn kêu ở Tỉnh, Tòa.

Dân làng

QUẢNG - TRỊ

Một vụ kiện ruộng hơn một năm mà quan xử chưa xong

Chúng tôi là họ Lê-Công ở làng Linh-an, tổng An cư, phủ Triệu-phong, nhờ quí báo đăng việc sau này:

Nguyên họ chúng tôi cùng một ông cố sinh hạ, họ có tạo mãi một đám ruộng làm ruộng hương hỏa, giao cho trưởng họ là Suất-đội Lê-công-Điềm cày cấy để thường năm cúng kỵ; bao nhiêu huê lợi và chúc thư đều gởi nhà ông phụng thủ. Gần đây ông Điềm qua đời, hai người con là Cửu Khất và Viên Bằng cày cấy ruộng ấy đã 3, 4 năm nay không hề ... giỗ; họ đã đến nhà hai người hỏi ăn ruộng hương hỏa chung, sao không nghĩ đến tổ tông!

Họ ức quá, phải trình quan Phủ xét, đã trên một năm nay mà quan xử chưa xong, ruộng ấy còn bỏ hoang!

Ba người ký tên và điểm chỉ

QUẢNG - NGÃI

Tiếng than phiền của cu ly xe kéo và sự bị phạt gắt quá

Dân nghèo sanh nhai về cái nghiệp «ngựa người» vất vả mệt nhọc thế nào ai cũng biết cả, mà còn bị nhiều điều khó khăn, như chuyện dưới này:

Tại trước ga Quảng-ngãi, có bảng yết chỗ xe kéo đậu, cách ngoài sân ga, không được kéo sát vào ga. Chiều ngày 14-11-37, xe kéo số 275 do tên Xách kéo một người lính Tây đến ga, với một cái va-ly lớn, gặp lúc trời mưa, đến nơi bảng yết, Xách ngừng xe, thì người lính Tây bảo kéo vào hè ga; người cảnh sát gác ga là Trần-Huy, liền thâu tờ xe ghi sổ để kêu phạt.

Kế đó có chiếc xe số 31 do tên Hưng kéo và chiếc xe số 65 do tên An kéo một người lính Tây và một người lính khố đỏ đến, bảo kéo vô sát hè ga, nên cũng bị bắt phạt, như cái cảnh tên Xách nói trên; nhưng may có thầy Định làm thông ngôn nên người lính Tây cũng xin lại thẻ xe, cho bọn cu ly đó. Huy tuy cho thẻ xe lại, ghi sổ và trình sở Cẩm, nên sớm ngày 15-11-37 thầy bắt xe và cu ly là Xách, An, Hưng đến sở Cẩm giam để chờ phạt.

Ngày 15 ấy, xe tên Tráng bị phạt 0$90, vì đứng vật vờ ngoài đường; xe tên Ế và tên Thìn bị bắt giam cũng vì cớ ấy.

Tiếng cu ly than van ấy có lẽ thấu đến tai quan chánh tòa Liêm-phóng, nên tối 15-11-37 ngài thân hành đến sở Cẩm cho đòi bọn tên An, tên Hưng và tên Xách, khai rõ đầu đuôi câu chuyện rồi thầy ngài tha cho về. Tên Ế và tên Thìn cũng lạy xin xét tha, thì cũng được tha về.

Tối 16-11-37, chiếc xe kéo số 66 do tên Trần-Ngọ chạy ganh và chiếc xe kéo của tên Tạ-Minh vừa kéo xe không đi qua ngã đường chắn tư (cửa Tây), người lính cảnh sát là Cửu Tịnh bắt giải về sở Cẩm giam; sáng ngày 17-11-37 quan Một-cò cứ phạt mỗi chiếc xe 0$90. Tên Trần-Ngọ

(Xem qua trang 4 cột 3)

Giúp nạn dân bị lụt ở Bắc-kỳ

(Tiếp theo)

Của anh chị em Việt kiều ở Xiêm

Bạn Nóng-Sông

M.M.		M.M.	
Lý Ba	10$	Diệu	0$30
Bá Lý	2.	Bá	1
Chất Sỹ	1.	Trẻ Quỳnh	0.12
» Huy	1.	Thị Luyện	0.20
Nhơn	1.30	» Thái	0.10
Miến	1.	Ku Tín	0.30
Tài	1.	Xuân	0.13
1 tốp thợ mộc	2.	Thị Tung	0.20
Việt	1.	Vi	0.31
Chính	0.50	Đào	0.05
1 tốp kéo gỗ (13 người)	3.	Thị Qui	0.20
Xuân	0.30	Lành	0.10
Thị Ngọ	0.20	Phiến	0.10
Thị Phò	0.30	Thị Hồng	0.10
Thị Yến	0.05	Kéo Tuệ	2.
Thanh	0.40	Thư	0.20
Lưu	0.13	Thị Kát	3.
Thị Hiền	0.10	Lợi	0.20
Nou	0.50	Kưu	0.20
Đức	0.31	Thuận	0.22
Thị Minh	0.50	Quyến	0.12
Sai	0.50	Huy	0.50
Hiền	0.30	Nhọn	0.30
Ấn	0.30	Thị Nhọn	0.10
Toan	0.10	Thị Mari (Lan)	[illegible]
Nậy	0.05	Hảo	0.32
Thị Huyên	0.10	Mạc	0.13
» Triều	0.10	Chức	0.32
Vát	0.10	Sáu	0.13
Thị Thơ	0.31	Mẹy	0.06
Dụng	0.12	Mẹ con thị Tự	0.13
Đoan	0.07	Nhiêu Kát	0.06
Liên	0.07	Chất Tuyên	0.20
Thanh	0.13	Ku Bình	0.20
Thị Lạc	0.32	Lương	0.63
Hương	0.26	Phấn	0.10
Danh	0.20	Nghiêm	0.06
Ngọ	0.05	Thị Thiệp	0.10
Tại Nghiêm	0.08	Chính	0.06
Điền	0.13	Kanh	0.10
Hợp	0.06	Tài Lưu	0.20
Châu Ngi	0.13	» Tuấn	0.13
Khánh	0.10	Lại	0.05
Lan	0.05	Thị Khanh	0.10
Két	0.05	Toản	0.13
Tín	0.20	Huyền	0.05
Kâu	0.10	Nhị Thỏa	0.13
Chén	0.10	Thị Lai	0.10
Thương	0.06	Thị Đ.ều	0.12
Năm	0.50	Phong	0.05
Ủy	0.20	Khiêm	0.05
Chiêu	0.50	Biên	0.05
Kọi	0.50	Thị Đoe	0.10
Long	1.	Nhuận	o.1o
Thia	o.3o	Vượng	o.1o
Khóa	o.13	Tư Hớp	o.5o
Kỗ Khén	o.3o	Trùng	o.5o
Bính	o.3o	Thoảng	o.1o
Duy	o.1o	Thị Toàn	o.12
Kỗ chân Long	o.o6	Thị Kưu	o.2o
Liêu	o.o6	Đương	o.o8
Trang	o.1o	Thị Viện	o.o5
Thịnh	o.2o	Thị Phượng	o.1o
Thị Hộ	o.o6	Chiến	o.32
Cầu	o.o6	Tịnh	o.2o
Loan	o.o6	Thiện	o.13
Cảnh	o.o6	Kúo	[illegible]
Thường	o.1o	Địa	o.2o
Thưởng	o.1o	Phương	o.13
Vinh	o.13	Khú Thanh	o.38
Thê	o.o5	Kỳ	o.32
Hậu	o.1o		

THƠ-TÍN

Cùng dân hạt Tuy hòa

Lá đơn của các ông kêu về việc đi xâu đắp lại đập Bảo-Đại, bổn báo đã chuyển giao cho ông Trần Chương, Dân biểu ở qui hạt rồi.

Cùng mấy ông Tá dịch

Về lời cảm ơn của các ông, bổn báo đã đăng một vài lần rồi, nên nay không phải đăng nữa.

Maison Thành Hưng, Dakao, Saigon

Được mandat 6$00 đến 15-6-38 hết hạn.

Bà Trần thị Thanh, Tourane

Được mandat 3$10 trả tiền báo Đại lý rồi.

Librairie Hương giang, Faifoo

Được mandat 1$83 trả tiền báo Đại lý rồi.

Bà Đào thị Chuân, Khươn lộc, Nghĩa hành, Quảng ngãi

Được mandat 0$92 đến 17-7-38 hết hạn

Ô. Võ xuân Khóe, Thanh trang, Tam kỳ

Được mandat 2$00 trả dồn tiền báo từ 15-9-37

Ô. Phan khắc Loại, Tam kỳ

Được mandat 3$00 đến 15-11-38 còn thiếu 5$28.

Ô. Tu Sơn, Phanrang

Được mandat 1$38 trả tiền báo Đại lý rồi

Ô. Ng. hữu Chiếu Sté. Sucrière Tuy hòa

Được mandat 1$63 đến 31-1-38 hết hạn.

Ô Ba Nhỏ Phú phong

Được mandat 6$00 đến 31-10 38 còn thiếu 5$62.

T. D.

Bạn Tôn phụng

M.M.		M.M.	
Lý Ju	1$	Chị Phương	o$12
Trọng	1.	Bà Hợp	o.2o
Đài Thiến	1.	Bà Trạch	o.12
Khoi	1.	Lan	o.15
Xạ Lương	1.	Chương	o.15
Thị chân Biên	o.5o	Kỳ	o.32
Mẹt Bừng	o.5o	Kanh	o.32
Nhiêu Út	o.5o	Đài	o.2o
Bà Nuôi	o.5o	Con	o.2o
Hợp	o.5o	Thanh	o.3o
Mục	o.5o	Chị Thanh	o.2o
Bảo	o.5o	Bà Phan	o.1o
Bà Bảo	o.5o	Vô danh	o.2o
Chị em Dung	o.5o	Khánh	o.5o
Lục	o.5o	Ngân	o.15
Bà Chế	o.3o	Len	o.12
Ít	o.3o	Long	o.12
Chị Điền	o.3o	Bà châu Ji	o.1o
Lập	o.5o	Chung	o.32
Bờ	o.5o	Bà Thi	o.19
Hoàng	o.5o	Sỹ	o.12
Chương	o.3o	Chị Lưu	o.12
Chị Quyên	o.2o	Hương Thao	o.o8
Bà Thiện	o.12	Sinh	o.52
Chị Nự	o.25	Jon	o.o7
Chị Hòa	o.25	Tịnh	o.12
Chị Viết	o.25	Phó Khải	o.1o
Bà Tứ	o.15	Quân	o.12
Nhiên An	o.28	Phan	o.24
Xuân	o.3o	Joyên	o.25
Bà Thanh	o.3o	Nghệ	o.25
Dài	o.12	Thương	o.12
Kường	o.12	Phiên	o.12

(Còn nữa)

Anh chị em Việt-kiều ở Xiêm do ông Mai-en-Ba ở Thakhek gởi về cho bổn báo 1 cái bưu-phiếu 122$60 trong thơ ông có nói rõ: số quyên cả thảy được 134$62 trừ tiền cước mandat tem và phí ngân... đi gởi bạc hết 2$02 còn 122$60 thì giúp nạn dân 122$ và o$6o mua 15 số báo có đăng danh sách để gởi cho anh chị em xem. Vì danh sách dài quá phải đăng 2 kỳ và đăng y nguyên bản, và bổn báo chỉ biết số 122$ theo mandat nhận được.

Núi Ngự Sông Hương có thú chi hay?
Đất Thần-kinh có tin gì lạ?

Trước lúc các Ngài có ghé chơn đến thành phố HUẾ, xin để ý nhớ có ba chữ nầy: (MỘT BA BẢY) xem rõ đúng có sự thật, cuộc mới hiện tại ấy là số nhà 137 có nhiều hàng mới, bán giá mới hơn, xin kể qua sơ lược mấy vị như sau nầy: Lãnh Sông Hương, Lương La Cả, Nhiễu Ngũ Hữu, Xuyến toàn tơ, Lụa Xa Xy, Sa Bảo hỷ, Gấm Thất Thể, Đoạn Tân đơn, Satin tốt, Lụa Hà Đông, Lãnh Làng Bưởi, Sa Song Ngư, Cẩm Cuốn trắng, cachemire mãi Sa Văn Minh, Lụa Kim Cương, Lương Hanoi, Cẩm Nhung Tân, Sablé mousse. Lại có bán hàng tạp hóa Văn thời mà nhiều vị cần dùng thích hợp; Phấn sáp nước hoa, giầy Bata, mũ Feutre, savon Tokalon, Mondia, Cadum và Lux, Eau de cologne Pompéia Bourjois ở Pháp mới qua rất tốt, giầy đế khâu mũ và sửa hợp giá, pháo trà vải trắng và các thứ vải mùng của ta xem ra sang khá, giấy bút gôm bi về croquis viết chì xanh đỏ v. v...

Xin để ý trước lúc muốn mua một vật dụng gì, xin cứ tự do vào xem hàng so giá mới hay hàng tốt, giá hạ rõ ràng, bất cứ vị hàng gì đều có thứ tự ngăn nắp, phân biệt khác nhau, có làm đại lý cho hàng savon, và bán sỉ giấy mối các thứ. Vậy các ngài muốn dùng thứ hàng gì, xin mời đến hiệu THUẬN-LONG số nhà 137 đường Paul Bert HUẾ.

Đó là một nhà chuyên môn buôn hàng tận gốc, muốn bán kịp thời ăn lời rất ít.

Ngày mở cửa bán hàng 30-10-37

Có cửa hàng phụ **Thuận-Long Đồng-hới** *có bán đủ các hàng kể trên*

Nay kính, **Thuận-Long** *137, Đường Paul Bert, HUẾ*

Thuốc LÊ - HUY - PHÁCH

Danh tiếng đệ nhất ở xứ nầy!!

LÊ HUY-PHÁCH là một nhà thuốc có thực học — đã làm được nhiều cuốn sách có giá trị... Quyển Nam-Nữ-Bảo-Toàn, nói về các chứng bệnh của Nam Nữ thanh-niên, đã được Hàn-Lâm Viện bên Pháp (Académie des Sciences de Paris) công nhận, và các báo chí Tây Nam khen tặng... Sách đã in lần thứ hai, giá bán 0$60 (0$80 cả cước). Gửi lĩnh hóa giao ngân hết 0$95.

BẢO VỆ GIA ĐÌNH: *Một bộ sách soạn rất công phu, nói rõ hết thảy các chứng bệnh của người lớn trẻ con: các bệnh thông thường, các bệnh thuốc về sự sinh dục của đàn ông, đàn bà, các bệnh cam sài của trẻ con, các bệnh phong tình cùng các biến chứng, các bệnh ho, sốc, suyễn, lao... các bệnh ở mắt... Bỏ xin tại các đại lý hoặc gửi 0$05 tem về nhà thuốc.*

LƯỠNG NGHI BỔ THẬN

Thận là cơ quan hệ trọng cho sự sinh dục của đàn ông. Thận hư sinh nhiều chứng. đau lưng, váng đầu rụng tóc, mờ mắt, ù tai, thân thể đau mỏi, tiểu tiện trong đục bất thường tinh khí ít mà loãng... hoặc sinh ra mộng tinh: mơ ngủ thấy đàn bà, tinh khí cũng xuất, di tinh: khi cường dương tinh khí không kiên mà tiết ra, hoạt tinh: khi giao hợp tinh khí ra mau quá... Những người tinh khí lạnh, tinh khí nóng, những người khi giao hợp tinh khí ra không mạnh, những người gần đàn bà mà dương không cường, những người sau khi khỏi bệnh phong tình thấy đau lưng, rụng tóc, chảy nước mắt, qui đầu ướt, tiểu tiện vàng có ít vẩn... đều là vì Thận-khí suy nhược... uống thuốc LƯỠNG NGHI BỔ THẬN số 20 của LÊ-HUY-PHÁCH khỏi hết các bệnh ở Thận.

Giá... 1$00 một hộp.

Thuốc này hiệu nghiệm lắm! Đã giúp được hàng vạn vạn người khỏi các bệnh nguy hiểm ở Thận. Thực là một thứ thuốc «bổ thận» hay nhất ở xứ nầy!

BẤT ĐIỀU KINH

Kinh hành khi lên tháng, khi xuống tháng, hoặc 2, 3 tháng mới hành kinh một lần, hay 2, 3 lần trong một tháng, sắc huyết tím, nhớt... tức là huyết kém mà mắc bệnh bất điều. Kinh đã không điều còn sinh nhiều bệnh: váng đầu, ù tai, hoa mắt, đau lưng, ăn ngủ kém, đại tiểu tiện bất điều hòa...

ĐIỀU KINH CHỦNG NGỌC số 80 giá 1$50: Riêng dùng trị bệnh bất điều cho các bà có chồng rồi. Dùng thuốc này kinh nguyệt điều hòa, lại mau có thai nghén. Có thể nói là một thứ thuốc «giống con» rất tốt.

ĐIỀU KINH BỔ HUYẾT số 21 giá 1$00: Các cô chưa chồng, kinh nguyệt bất điều, dùng thuốc này khỏi ngay, tăng thêm sức khỏe, da thắm thịt. mọi điều như ý.

LE-HUY-PHACH

HANOI — TONKIN

CÁC NHÀ ĐẠI LÝ TẠI TRUNG-KỲ. —THANH HÓA: Maison Thái Lai 6 grand' Rue. VINH: Sinh Huy được điếm 69 rue de la Gare HUẾ: Maison Văn Hòa 29 rue Paul Bert. QUI NHƠN: M. Trần văn Thăng Av Khải định. NHATRANG: Nguyễn Đình Trị ... Tailleur tonkinois. HÀ TĨNH: Maison Bảo yên 114 rue Lucien Lemaire TUY HÒA: Ng. xuân-Thiều, Librairie Thanh tâm. QUẢNG NGÃI: Maison Lợi-Hưng, Route Coloniale. PHAN RANG: Bazar Tứ-sơn 15 rue maréchal Joffre PHAN RÍ: Maison Ích công-thương cục. DALAT Nam Nam được phòng en face du marché. FAIFOO: Maison Chấn-Liêu, 229 rue Pont Japonais PLEIKU: Thái quang Khanh. TOURANE: M. Phan Lương 4 rue Đồng Khánh. DJIRING: Bửu Tập.

Số 31

THI TÙ TÙNG THOẠI

MINH-VIÊN

(Tiếp theo)

XLVI

Dương-thiếu-niên cũng được tha: Cụ Tây-Hồ về Saigon vài tuần thì có thơ ra nói chánh phủ Pháp đã trả cái tự do lại, hiện ở nhà viên Phủ .. ở Mỹ tho, và có nói rõ nguyên nhân được tha là nhờ hội Nhân quyền tố oan cho mình. Ông Cử Dương-thiếu-niên (Bá-trạc, cũng sẽ được tha v. v. Không bao lâu mà ông Cử Dương cũng được tha về ngụ ở Cần-thơ. Tôi có bài thi đưa:

1) Mỹ tho qui khách phục âm tri
Cần khẩu quân kim bựu thử qui,
Qui lộ bằng quân bồi thử-khẩn,
Giang sơn tiền độ thị gia phi,

[illegible]

DỊCH:
Mỹ-tho bạn cũ chậm tin hồng.
Bến Nghé ngươi nay lại thẳng giòng
Dọc dọc đường về ngươi ngắm thử,
Non sông nay có khác xưa không?

2) Địa ngục kinh qua thập bát tầng
Qui lai ngạo cốt thượng tằng lăng.
Tha niên mạc vọng tù trung huống,
Thạch xỉ triền triền tọa kiết đăng.

[illegible]

DỊCH:
Mười tám tầng qua cửa ngục dầy,
Khi về xương ngạo vẫn còn ngay.
Cảnh tù ngày khác đừng quên nhé!
Thềm đá mai chiều xúm chuối mây.

XLVII

Thi kỷ niệm ngày đến Côn-lôn:

Chúng tôi ra đảo ngày 15 tháng 8 năm 1908 戊申, đến ngày 15 tháng 8 năm 1911 辛亥 là giáp 3 năm, ngày ấy anh em cùng nhau làm thi để kỷ niệm, lấy 7 chữ:

«Ngày nay năm ngoái đến Côn-lôn 昔年今日到崑崙» làm đề mục. Ai làm tuyệt cú hay thất luật cũng được, trong bài cốt có 7 chữ trên hoặc câu khởi, hoặc câu kết, hoặc tứa luận cũng được.

2 bài thi tôi:

1) Thệ tương chích thủ hoạch càn khôn,
Hoán khởi xuy xuy nãm triệu hồn,
Trượng kiếm tây phù truy lạc nhựt,
Thừa tra đông khứ nhả triêu đồn,
Mãn xang hoài bảo du trù nẵng,
Nhứt ngọa ta đà kỷ hiểu hôn,
Tất cạnh khả vong tù kỷ niệm,
Tích niên kim nhật đáo Côn-lôn.

[illegible]

DỊCH:
Một tay thề quyết vạch trời con,
Gọi giậy bà con tỉnh mộng hồn.
Gươm tách núi chiều xua bóng xế,
Thuyền phăng biển sớm rước vầng tròn.
Nước non bạn vẫn lòng ôm chặt,
Năm tháng ngồi ghê tuổi chất dồn?
Trong ngục bá đâu quên kỷ niệm,
Ngày nay năm ngoái đến Côn-lôn.

2) Tích niên kim nhật đáo Côn-lôn
Tù huống tân thoan yết cượng thôn.
Bộ tịch lâm giai biên bạch trú,
Tây thờ bạng khích triền hoàng hôn.
Thu thanh huống phục sầu trung thính,
Thạc quả dạ ưng bác hận tồn.
Hà xứ cao phong dung lọa ngã,
Khởi khan Á-hải vạn đào phồn.

[illegible]

DỊCH:
Ngày nay năm ngoái đến Côn-lôn,
Cay đắng mùi tù nuốt cứ ngon.
Thềm gạch ban ngày đan chiếu lác (1)
Kẻ phên chiều tối học bài con (2).
Gió đưa thu đến sầu thêm bội,
Cây trái đông qua trái vẫn còn
Chốt núi nơi nào dung tớ đứng.
Ngắm xem bể Á lớp triều dồn.

(Câu 3, 4 bài này là cách đảo-trang, anh em cho là câu xuất sắc. Vì như nói: 白 ... 黄 ... thì sao mất)

4 bài tuyệt của cụ Tập-Xuyên:

1) Cam đường năm từ thọ âm phồn
Sơn sắc đảo thanh triệt hiểu hôn,
Thường đắc thiên nhai vô hạn huống,
Tích niên kim nhật đáo Côn-lôn.

[illegible]

DỊCH:
Diềm giá bâm bốn cụm bằng con, (3)
Chiều sớm, màu non sông biển dồn;
Ngắm cảnh thiên nhai chừng chửa chán,
Ngày nay năm ngoái đến Côn-lôn.

2) Tích niên kim nhật đáo Côn-lôn.
Bách chiếc thiên ma khí thượng tồn,
Đọc hữu đình vi nhi nữ luyến,
Thanh y du thấp cựu đề côn.

[illegible]

DỊCH:
Ngày nay năm ngoái đến Côn-lôn,
Ma chiết trăm chìn khí vẫn còn.
Lưu có lòng lo ... mẹ nhớ,
Áo xanh dầm lệ ... phần con.

(Sẽ tiếp)

(1) Bốn quốc sự phạm ... phòng ... tốp làm sáu con dê.
2. Mỗ ...
(3) ... một cả sáu, mất hàng ... mất đến hết.

https://tieulun.hopto.org

Cuộc Trung-Nhật

(Tiếp theo trang 1)

khác mà bấy lâu Tưởng vẫn kiêm quản, thì nay do Tài chính bộ Tổng trưởng Tống tử Văn đảm nhiệm.

NHỰT HĂM DỌA PHÁP!

Thượng-hải, 18-11 — Nhà đương cuộc Nhựt đã gởi thông điệp cho các đại biểu ngoại giao Pháp hay rằng nếu Pháp không thôi chở binh khí cho Tàu thì các máy bay Nhật sẽ thả bom xuống con đường sắt Chungking và các chiến hạm Nhựt sẽ lập cuộc kiểm soát tại vịnh Bắc kỳ.

Cả Nhật cả Pháp cải chính tin trên.

PHÁP PHÁI CHIẾN HẠM SANG ĐÔNG DƯƠNG

Londres, 18-11 — Theo tin sở United-Press thì Pháp đã phái 4 chiếc tuần dương thiết giáp chạy sang Viễn đông thêm lực lượng cho Hải quân Pháp ở đây, để trả lời cho bức tối hậu thơ của Nhật bắt buộc Pháp phải lập tức thôi dùng Đông dương làm đường vận tải binh khí và thuốc đạn cho Tàu.

CÁC CƯỜNG QUỐC CÓ CHÂN TRONG HỘI QUỐC LIÊN SẼ GIÚP TÀU VỀ MẶT TÀI CHÍNH

Bruxelles, 17-11 — Ông chủ tịch hội Quốc liên có gởi cho ông chủ tịch hội nghị Bruxelles một bức thư yêu cầu hội nghị bắt đầu thực hành phần thứ hai về cuộc trách của hội. Việc ấy rất cần để đối phó với việc Nhật từ chối không muốn điều đình.

Trong điều lệ Quốc liên có khoản định những nước bị xâm lấn sẽ được các cường quốc khác bảo trợ: Trung hoa sẽ được giúp về kinh tế và các phương diện khác.

VÌ QUÂN TÀU CHỐNG CỰ KỊCH LIỆT, QUÂN NHỰT PHẢI DỪNG LẠI TRƯỚC TÔ CHÂU

Thượng-hải, 17-11 — Hai đạo quân Nhựt từ phía nam tiến đánh Tô châu, bữa thứ tư đều ngừng lại hết. Toán quân Nhật ở phía nam do đường xe lửa Gia hưng – Tô châu đánh lên nửa đường gặp quân Tàu chống cự kịch liệt, nên không thể tiến được nữa. Còn toán quân Nhựt noi đường xe lửa Thượng hải — Nam kinh mà đánh qua, vừa tới thành Huy định Weitinge cũng đã phải ngừng lại.

QUÂN NHẬT CÓ CƠ TIẾN ĐẾN NAM KINH

Thượng-hải, 17-11 — Toán quân Nhật đã đổ bộ tại miền sông Dương tử, để làm cho Tàu phải tưởng tượng rằng họ sẽ tiến về Nam kinh.

Người ta đoán chắc rằng quân Nhật có thể tiến đến Nam kinh được vì đã nhận thêm được nhiều viện binh và súng ống.

QUÂN TÀU LẤY LẠI ĐƯỢC ĐẠI DOANH

Tân-hương, 17-11 — Toàn viện binh của hữu dực quân Tàu trên đường Bình – Hán luôn mấy hôm nay phản công Đại doanh rất kịch liệt, bao vây cả viện binh của Nhật, có thể đánh tan quân Nhật và lấy lại được Đại doanh trong nay mai.

Một đội hữu dực quân Tàu hôm 13 Novembre sau khi lấy lại được Sa hà, bèn phá hủy hết các cầu cống và đường sá ở gần đó, để cắt đứt đường giao thông của hậu quân Nhật. Tình hình quân Nhật xem ra bối rối lắm.

Kỳ Hội đồng Dân biểu Trung-kỳ năm nay

(Tiếp theo trang nhì)

...công kích để mà làm thì khó, các ngài nên nhớ lấy câu ngạn ngữ Pháp ấy.

Ông Lê viết Lột. — Chúng tôi không công kích Chánh phủ, chúng tôi chỉ bày tỏ chỗ không đồng ý mà thôi.

Ông Nguyễn quí Dương. — Tiểu ban chưa đọc tờ trình. (*cả điện cười, vì tờ trình đã đọc từ lâu rồi*).

Ông Lê mậu Biển. — Quan Đại diện nói thuế đinh thêm 30 000$ là của hàng tỉnh đưa về, xin hỏi có phải là rất số 13% cho ngân sách hàng tỉnh không?

Quan Chánh *phòng nhì*. — Ngân sách hàng tỉnh lập ra năm 1913. Ngân sách Trung kỳ có đã lâu. Mỗi năm, trước kỳ thuế, ngân sách Trung kỳ phải cho ngân sách hàng tỉnh mượn, như thế không đúng phép. Theo phép thì phải lập việc phụ cấp. Mà phụ cấp thì lấy tiền ở đâu? Lấy 13% ấy. Việc ấy có hơi chướng, nhưng mà phải vậy.

Ông Đặng cao Đệ. — Hiện có một cái nạn rất to là nạn nhân mãn. Đặng trừ cái nạn ấy phải thi hành chánh sách di dân và khẩn hoang. Di dân và khẩn hoang thì phải có tiền trợ cấp. Trong ngân sách không thấy trù về việc ấy. Vậy xin nói năm trích 30 vạn để dùng về việc ấy.

Ông Võ đình Thông. — Xin hai quan Đại diện biết cho rằng chúng tôi nói thì hồi không phải có ý công kích Chánh phủ và chúng tôi đến đây để bày tỏ ý kiến với Chánh phủ để Chánh phủ trù định phương pháp chớ không phải để làm ngân sách. Nhưng Chánh phủ không hỏi thì thôi, chớ đã hỏi thì cũng phải nói. Thí dụ cái nhà thương nọ chật hẹp quá, đáng lẽ dập đi mà làm một cái nhà khác cho rộng rãi đẹp đẽ hơn, tốn đến đôi ba nghìn đồng, thì xin Chánh phủ làm thêm một cái nhà như cái đó nữa, chỉ tốn độ năm bảy trăm, số bạc dư thì dùng để mua thuốc. Nhà xấu mà thuốc dồi dào, tốt hơn là nhà tốt đẹp mà không có thuốc.

Ông Phạm văn Quảng. — Chúng tôi tới đây với một tấm lòng mong Chánh phủ làm việc lợi ích cho dân, chớ không phải với một cái óc phá hoại. Dân xứ này nghèo khổ quá, chúng tôi xin nước Pháp giúp về mặt tài chính, không thế thì không bao giờ hết nghèo khổ.

Quan *Đại diện Bảo hộ*. — Tôi nói các ngài chỉ công kích suông không phải là trách các ngài, mà là vì muốn được nghe ý kiến cần thiết của các ngài. Các ngài xét một vấn đề gì, nếu thấy có cái xấu thì nên bắt bỏ đi, nhưng cũng phải nghĩ cái tốt mà thế vào.

Ông Phạm Đàm. — Những đất đã chịu thuế nhưng bỏ hoang, có khai thì được trừ thuế, đến khi nào khai phá lại mới chịu thuế lại phải không?

Quan Thượng lại. — Được trừ thuế, nhưng đất về nhà nước.

Ông Phạm Đàm. — Tỉnh tôi có hạng đất bỏ hoang, có khai, năm ngoái được trừ thuế thuế, năm nay lại bắt đóng thuế lại, chủ đất kêu với các quan tỉnh, các ngài nói theo lệ trừ 1 năm rồi nạp một năm, như nóng rồi lạnh, lạnh rồi nóng (*cả phòng đều cười rộ*).

Ông Đặng Cao Đệ. — Khi hồi tôi có xin Chính phủ trả một món tiền trợ cấp về việc di dân khẩn hoang nhưng ông Thủy nói lấp, quan Chánh phòng nhì chưa trả lời.

Quan Chánh phòng nhì. — Nhà nước đã trù 20.000$.

Ông Đặng cao Đệ. — Việc di dân khẩn hoang là việc to lớn mà trù có 20 000$ thì ít quá.

Quan Chánh phòng nhì. — Mới trù còn ít, sau mỗi năm mỗi thêm lên sẽ thành nhiều.

(Sẽ tiếp)

Máy hát VICTROLA
Máy hát COLUMBIA
Máy hát DOUGLUS

là 3 hiệu máy tốt nhà
Xin hỏi Catalogue nơi bản hiệu

ĐẠI-LÝ:
LÊ-VĂN-TÀI
42-82 rue *Georges Guynemer*
SAIGON

HỌP HỘI KÍN...

Các ông nghiện thuốc phiện họp hội kín xem có thuốc cai nào uống bỏ được chắc chắn mua để chữa, vì đã mắc nhiều thuốc ca quảng cáo nói thần nói thánh khi dùng đều bị ... tất còn lắm, lắm. xét ra chỉ có thuốc cai hiệu TAM TỈNH HANOI uống bỏ được chắc chắn. Thuốc ấy được quan chánh tòa thí nghiệm Đông dương nhận thực và duyệt tòa án số 47 đã biết rằng công hiệu phi thường, uống vào rất khỏe, đi làm như thường bỏ xong không trở ngại thấy mùi thuốc phiện rất sợ, không bao giờ hút lại. Khi mua đòi cho được tờ nhận thực của quan thầy thuốc, kẻo mua lầm thuốc giả, thuốc có năm hạng nặng nhẹ khác nhau: hạng nhất 5$ hạng nhì 3$ hạng ba 2$ hạng tư 1$ hạng năm 0$50 một chai, khi bỏ muốn cho người thêm sức khỏe dùng thêm thuốc Sâm-Nhung Song-Bổ-Hoàn 2$ một chai, thuốc ho lao mới ... nhẹ phổi đau đờm rải có vi trùng ... mệt hoặc chân tay ... một bên uống thuốc Trần-minh này thôi khỏi 4$80 12 ve bán tại

Pharmacie Tam-tỉnh TRẦN-ĐẮC-SỬ

Rue des ... N° 73 HANOI

Có bán ở các đại-lý: MM. Văn Tấn rue Paul Doumer 37 Hảiphòng Tonkin. Lê ... Hưng à Phanthiết; Võ thị Trang à Tuy-hòa; Trần Cảnh à Quảng Ngãi (Annam); Vĩnh hiệp Phát à Mỹ phước. Long xuyên; Lê văn Nhuận thị Nghè 27 Gia định Cochinchine; Nguyễn văn Đặng à Paksé; Đào Tiến à Thakhek; Phan thị Lộc à Vientiane Laos, Huỳnh Trị 15 ochier; Nguyễn ngọc Q... 67 rue ... à Pnompenh.

KHO CHUYỆN

Ở buổi họp Hội đồng Dân biểu Bắc kỳ vừa rồi có xảy ra một chuyện rất náo nhiệt là ông nghị Phạm huy Nghiêm với bức họa trong báo *Tân việt-nam*.

Nguyên *Tân việt nam* có vẽ 1 người cầm roi và 1 đàn cừu, trên đề cuộc 1937... hay là về chuồng, ông nghị Nghiêm nhận rằng báo ấy bảo mấy ông Dân biểu là súc vật, nên lấy làm tức giận, bảo viện phải can thiệp đem trình quan Thống sứ và quan Toàn quyền v. v..

Toàn viện đã không ai vuốt ngực cho ông nghị Nghiêm, mà có ông lại nói: Ở các nước người ta còn công kích tệ hơn nữa kia, thế là cơn náo nhiệt ấy dịu xuống.

Nên khuyên ông nghị Nghiêm đừng giận làm gì vô ích, cứ về mở một tờ báo mà tán dương Viện là đắc sách hơn.

10 giờ rưỡi sáng 17 Nov., bác Ng. v. Nghi, phó lý làng Hòa xá, huyện Tiên phong, tỉnh Sơn tây (Bắc kỳ) về Hanoi, rồi đâm đầu xuống hồ Hoàn kiếm tự tử may có kẻ vớt được.

Hỏi bác, thì bác khai vì không được làm lý trưởng, mặc dầu đã trải 5 năm làm chức phó lý. Nay tới Hanoi kêu nài, lại bị ngăn trở, tức phải tự tử.

Người Nhật mổ bụng bứt ruột vì quốc gia! Người Âu Mỹ bỏ sinh tính mạng vì thù chung! Bác lý này lại toan tự tử, vì không được làm chức lý trưởng!

Tàu «Félix Roussel» của hãng Nhà Rồng ở Hương cảng tới hôm 5 Novembre, viên quan tư coi tàu báo tin rằng có ông L. T đi ở hạng nhứt tự nhiên biệt tích đâu mất. Ông này là thuộc Viện bộ Thương mãi Pháp phái sang Viễn đông.

Coi trong phòng của M. L. T. thì thấy một bức thư tuyệt mạng gởi cho người cai việc dưới tàu, đại ý nói ông ta vì chán cuộc đời mà tự tử... nhờ báo tin cho vợ con ông. Lại có một bức thơ cho quan Thượng thư bộ Thương mãi bày tỏ việc này.

Người ta còn tìm thấy trong phòng M. L. T. nhiều giấy tờ và gần 1 000$, 1 tấm ngân phiếu với 1 cái giấy bảo hiểm sanh mạng. Còn đồ hành lý của ông ta có cả thảy 11 rương (theo *Saigon*).

Tin Tuy viễn ngày 30 octobre, Hội nghị quốc gia Nhật sau khi tuyên bố chính phủ Mông cổ tự trị thành lập, lại quyết nghị đổi tên hai tỉnh Tuy viễn và Sát cáp nhĩ ra Khohio và Ghokhokoto.

Mảnh khóe của nước đi chinh phục xứ người, rõ quá quắc! Đổi tên làng nước của Tàu như thế, cốt làm cho dân hậu lai quên mất xứ sở xưa của ông cha!

Phiên nhóm ngày 29 Octobre của Hội đồng thành phố Saigon, Ông Trần văn Thạch có 2 bản quyết nghị cật vấn chính phủ rằng: «Nhà nước nói không tiền cất trường học, sao dám bỏ bạc muôn cho các quan lớn cùng các hoa khôi qua coi đấu xảo, là chuyện không can gì cho ai hết!» (Theo «Mai»).

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang 3)

vì không có bạc phạt và không có thẻ thuế thân, nên bị giải giao cho sở Sang tá xét, và sức người chủ xe số 66 Phạm-Trinh nạp số bạc phạt 0$90.

Cái nghề xe kéo mà bị phạt gắt như thế, rất tội nghiệp, nhà đương cuộc nên nới tay cho nghề sống vất vả ấy.

P. V.

Một đứa bé chăn bò chết đắm

Trẻ Năng Mau 10 tuổi, ở với ông Lê-Tri làng Chánh-lộ (Tư-nghĩa), theo chăn bò. Sớm ngày 13 tháng 10 ta (15-11-37), lùa bò đi ăn, theo bò lội qua cái lạch gần bãi làng (vì nước lụt còn đọng lại) rồi sẩy chân uống nước, không ai hay cứu, lúc hay thì cứu không sống được. Ông Thi đo lý hương sở tại trình Phủ, quan cho phái về khám, và có thân nhơn nhận táng; làng Lê-Thi chấu cấp những quần áo hòm vỏ được tử tế.

T. M

NHÂN-TẠO-HUYẾT
BỔ-HUYẾT-SÁT-TRÙNG

Bồ-dưỡng thân-thể — Lọc sạch máu bẩn · Làm cho khí-huyết sung túc — Công-dụng đặc-biệt là sát được vi-trùng LẬU *và* GIANG-MAI, *và các chứng sài, lở, ghẻ — Già suy yếu, trẻ ít ăn, xanh xao — Đàn bà có mang dùng an-thai — Ở cữ dùng chóng đỏ da, man trở lại tươi đẹp.*

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

CHÚ Ý

CỐ-TINH BỔ-THẬN
THẬN-HƯ — DI-TINH

CHUYÊN-TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khi so phát: đau lưng, mỏi gối, mắt hoa, tai ù, đầu váng, cổ họng ráo, môi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay theo thói nghĩ ngợi liên miên, chiêm-bao mộng-mị sản sản.... Dù nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc này là được khỏi hẳn.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc này nổi tiếng khắp Đông-Pháp, ngoài những bức thơ minh-tạ đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan sắm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT sau khi nghĩ đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

«.... Thuốc này lấy toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, «trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương-pháp bào-chế Thái-«tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức «khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouges du sang) tươi tốt «trong sạch và sát trừ được vi-trùng lậu, giang mai».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CỐ-TINH BỔ-THẬN:

«.... Thuốc này không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu «rất quí như SÂM một ong v. v... trị chứng đau thận di-tinh».

NGŨ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

DÍA BÉKA MỚI, NHÃN VÀNG

Điệu Huế, do Mme H. Richard sắp đặt vào dĩa lần thứ hai, đã có rồi.

Nhiều dĩa hay lắm, nhất là mấy dĩa đờn (đờn nguyệt một cây), cậu Tôn Út và cậu Song đờn.

Giá vẫn bán **2$50** *thôi*

Cũng đã có dĩa Béka Phùng - Hảo, nhãn vàng cùng nhiều thứ khác — Catalogue biếu không.

Đại-lý độc-quyền Mme H. Richard

59-87 — Rue Gia-Long — HUẾ

Bệnh Quỷ Thuốc Tiên

Nếu các ngài mắc bệnh Lậu, hay Tim-La, mới hay đã nhập cốt, hoặc lậu đã Nhập-cốt, thì trong người vẫn được khỏe mạnh, chỉ khi nào thức đêm uống rượu vào, trong người mệt nhọc thì cũng có ít mủ, hay nước đái vàng, hay có cặn trắng, như thế là lậu nhập cốt, bệnh như thế vô tình đi lại với vợ, khi người vợ mắc phải thì không đau buốt gì, chỉ thấy ra khí hư, huyết bạch, sau các vi trùng ấy nó ăn vào trong tử cung, thì hay lạnh bụng, đau bụng, đau gió con (Métrite) da thì vàng, hay váng sốt vặt, hay nhức đầu v. v., vì không đau buốt, vì tử cung của đàn bà nó ngắn và to, vì thế không mấy người biết tưởng không phải bệnh lậu, như thế đã lâu sinh ra lắm bệnh nguy hiểm lắm. Vậy các ngài mắc các bệnh đó mà đã uống đủ các thứ thuốc, trong Nam, ngoài Bắc, rồi, bệnh vẫn không khỏi và rất hết nọc độc. Nếu cứ tin dùng thuốc HOÀNG-VĂN-ẤP 47 Ninh-xá BẮC-NINH (Tonkin) uống thế nào cũng mau khỏi và rất hết nọc độc, người không hại, không hại sinh dục, thực như thế, chứ bản hiệu không như mọi người nói như thần như thánh rút lại chỉ là lừa người có bệnh, tiền mất bệnh còn, còn thuốc của bản hiệu đã uống là khỏi, thuốc lậu 1$60; Tim-La 2$00 1 lọ, thì mua gửi linh hóa giao ngân; bán tại Lê Nam-Hưng Phanthiết, Quảng Lợi Chợ Gồm Phù mỹ, Mai Linh 80 Avenue Paul Doumer Haiphong. các đại-lý Huế. Saigon. vân vân

Rượu - Chổi Hoa - Kỳ

Sinh-đẻ, Tê-thấp, Tạp-vỏ, Sai-gân tím-thịt, Chảy-máu đứt tay, Cảm-hàn cảm-thử, Sổ-mũi hắt-hơi, Đau-xương đau-mình, sáng dậy đau lưng theo điều kiến hiệu.

Muốn mua hỏi ở các nhà Đại-lý bán thuốc PHÒNG-TÍCH «CON-CHIM».

Thi-Văn với Thời-Đại

0$08

Các Ngài đau gan có thuốc chữa đây

Một thứ thuốc mới, dựa theo thứ bạch thuộc về gan mà bào chế với dầu Harlem, Bolde và lá bách-hiệp. Dầu các ngài đau cách thế nào, mà uống thuốc Boldarlem thì thấy hiệu nghiệm liền, vì nó giúp sự thiếu thốn thuốc về gan, đổi mới các tế-bào và làm cho gan khỏi đau.

Cứ mỗi bữa ăn, uống 2 viên nhỏ, thì thấy vui vẻ mà sống lâu. Bán tại các hiệu bào chế và nhà hàng Chatelain, số 2, đường Valenciennes Paris. Hãy dùng thử huốc Boldarlem, viết thơ cho phòng hiệu-sự Y. R., bản phòng sẽ chịu cước phí gởi mẫu thuốc biếu không.

BOLDARLEM

Làm cho lá gan tái sanh

Hỏi các bà biết nuôi con trẻ!
Muốn cho con trẻ được quanh năm mạnh khỏe ăn chơi,
Nên cho nó uống:

CAM - TÍCH - TÁN ĐẠI - QUANG

Phàm những con trẻ gầy còm ốm uột, nước da xanh vàng, hay khóc, bụng lớn, nổi gân xanh, có đun có sán, tiêu ra bọt, ăn nhiều mà không biết no, hoặc biếng ăn biếng chơi, ấy đều là chứng bịnh cam-tích, uống đến thuốc này sẽ trừ tiệt hết các chứng bịnh cam mà đứa trẻ lại còn trở nên vui chơi mạnh khỏe, hay ăn chóng lớn nữa. Mỗi gói giá là 0$10 — 12 gói giá 1$00.

Tổng cuộc CHOLON, 27 đ. tổng đốc-Phương
Phân cuộc HANOI, 29, Phố Hàng-Ngang

ĐẠI QUANG DƯỢC PHÒNG

Khắp các nơi trong xứ Đông-Pháp đều có đại-lý.

Tiểu-thuyết Sư Đầu Quái Hiệp đã ra số 8, xin đón coi.

Imprimerie TIẾNG-DÂN — HUẾ

Le Gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG

VOIX DU PEUPLE TIẾNG DÂN